

Četkauskas Povilas

Gimė 1904 06 07 Panemunyje – 1991 03 08 Kaune, palaidotas Prienu kapinėse

Akordeonistas, vargonininkas, choro dirigentas, kompozitorius.

Augo muzikų Mato ir Uršulės Četkauskų šeimoje, kurioje penki sūnus tapo vargonininkais. Mokytiis muzikos pradėjo nuo 8 metų šeimoje, ir jau 15-os metų 1919-1923 m. vargonininkavo Kazliškyje, svajodamas įsigyti aukštesnį muzikinį išsilavinimą. 1925-1930 m. mokėsi Klaipėdos muzikos mokykloje, du metus dainavimo klasėje, perėjo į vargonavimo ir chorinio dirigavimo klases. Mokydamasis dainavo moksleivių vyrų chore, susižavėjo akordeono muzika. Baigęs Klaipėdos konservatoriją, gyveno Šilutėje ir buvo Klaipėdos krašto chorų vadovas bei dainų švenčių dirigentas. 1933 m. Klaipėdos krašto 2-ajai dainų šventei parengė Šilutės apylinkės jungtinį chorą ir jam šventėje dirigavo. 1939 m. Vokietijai okupavus Klaipėdą, su šeima apsigyveno Kaune. Vadovavo „Inkaro“ fabriko vyrų, moterų ir mišriam chorui, suorganizavo apie 100 dalyvių Kauno policijos vyrų chorą. 1940-1941 vadovavo ryšininkų chorui. Buvo pakviestas ir 7,5 metų radiofone groti akordeonu kaip solistas. Daug koncertavo kaip solistas-akordeonistas, griežė įvairiuose instrumentiniuose ansambliuose. 1944-1945 m. dirbo Kauno jaunimo bei muzikinės komedijos teatre, koncertavo ligoninėse, dalyvavo koncertinėse brigadose, po karo dirbo šio teatro koncertmeisteriu. 1947 m. po nelaimingo atsitikimo neteko regėjimo. Būdamas aklas, nuolat gilinosi į akordeono technines ir menines galimybes, išmoko griežti sudėtingus klasikinius kūrinius, pats juos pritaikydamas akordeonui.

1938 m. Londone „His masters voice“ firmoje drauge su Stasiu Vilniškiu įgrojo į patelefono plokšteles 8 lietuvių tautinių šokių ir 4 savo kūrinius, talkino Stepas Graužinis. P. Četkauskas pagarsėjo kaip akordeonistas, sukūrė koncertinių etiudų, „Koncertinę polką“, „Serenadą“, „Našlaitėlės valsą“ ir kitokios muzikos akordeonui.

Parengė ir išleido pirmuosius akordeono vadovėlius: „Jaunasis akordeonistas“ (1952, 2-as leid. 1956, 3-as leid. Chicagoje 1958) ir „Akordeonistas“ (1958 m.).

Knygos

Jaunasis akordeonistas [Natos] / P. Četkauskas. - Vilnius: Valstybinė grožinės literatūros leidykla, 1952. - 109 p.

Akordeonistas [Natos] / P. Četkauskas. - Vilnius : Valstybinė grožinės literatūros leidykla, 1958 (Kaunas: V. Kapsuko-Mickevičiaus v. sp.). - 131, [1] p.

Muzikos įrašai

Kubilas [Garso įrašas]; Blezdingėlė: iš "Jaunosios Lietuvos" tautiškų šokių rinkinio / įgrojo akordeonais: P. Četkauskas ir S. Vilniškis. - [Hayes (London)]: His Master's Voice : The Gramophone Co., LTD, [193-]. - 1 plokštelė (apie 06 min.): 78 [aps./min., elektr., mono]; 25 cm. - Iš A. Motiekos kolekcijos. - Aprašyta iš plokštelės etiketės. - Įrašyta: 1938 m.

Kepurinė [Garso įrašas]; Mikita : iš "Jaunosios Lietuvos" tautiškų šokių rinkinio / įgrojo akordeonais: P. Četkauskas ir S. Vilniškis. - Hayes ([London]): His Master's Voice: The Gramophone Co., LTD, [19--]. - 1 plokštelė (apie 06 min.): 78 [aps./min., elektr., mono]; 25 cm. - Taip pat vartojama antr.: Hat Dance ; Bear Dance. - Iš A. Motiekos kolekcijos. - Aprašyta iš plokštelės etiketės. - Įrašyta: 1938 m.

Sukčius [Garso įrašas]; Jonkelis : iš "Jaunosios Lietuvos" tautiškų šokių rinkinio / įgrojo akordeonais: P. Četkauskas ir S. Vilniškis. - [Hayes (London)]: His Master's Voice : The Gramophone Co., LTD, [19--]. - 1 plokštelė (apie 06 min.) : 78 [aps./min., elektr., mono] ; 25 cm. - Taip pat vartojama antr.: Turning dance ; Johnny's dance. - Iš A. Motiekos kolekcijos. - Aprašyta iš plokštelės etiketės. - Įrašyta: 1938 m.

Vėdaras [Garso įrašas]; Kalvelis : iš "Jaunosios Lietuvos" tautiškų šokių rinkinio / įgrojo akordeonais: P. Četkauskas ir S. Vilniškis. - [Hayes (London)] : His Master's Voice : The Gramophone Co., LTD, [193-]. - 1 plokštelė (apie 06 min.) : 78 [aps./min., elektr., mono]; 25 cm. - Iš A. Motiekos kolekcijos. - Aprašyta iš plokštelės etiketės. - Įrašyta: 1938 m.

Aukštaičių polka [Garso įrašas] / akordeonais įgrojo P. Četkauskas ir St. Vilniškis. Našlaitėlė : valsas / akordeonu įgrojo P. Četkauskas. - [Hayes (London)]: His Master's Voice : The Gramophone Co., LTD, [193-]. - 1 plokštelė (apie 06 min.) : 78 [aps./min., elektr., mono]; 25 cm. - Iš A. Motiekos kolekcijos. - Aprašyta iš plokštelės etiketės. - Įrašyta: 1938 m.

Aluntos polka [Garso įrašas]; Lietuviškų liaudies dainų rinkinys / akordeonais įgrojo P. Četkauskas (1, 2) ir St. Vilniškis (1). - [Hayes (London)]: His Master's Voice : The Gramophone Co., LTD, [193-]. - 1 plokštelė (apie 06 min.) : 78 [aps./min., elektr., mono]; 25 cm. - Iš A. Motiekos kolekcijos. - Aprašyta iš plokštelės etiketės. - Įrašyta: 1938 m.

Našlaitėlė [Garso įrašas] = Orphan's Waltz : valsas / akordeonu įgrojo P. Četkauskas. Aukštaičių polka = Highlander's Polka / akordeonais įgrojo P. Četkauskas ir St. Vilniškis. - Camden, N.J. : RCA Victor : RCA Victor Division of Radio

Corporation of America : His Master's Voice, [19--]. - 1 plokštelė (apie 06 min.) : [78 aps./min., mono]; 25 cm. - Aprašyta iš plokštelės etiketės. - Recorded in England. -

Kalvelis [Garso įrašas] ; Kepurinė : iš "Jaunosios Lietuvos" tautišku šokių rinkinio / įgrojo akordeonais: P. Četkauskas ir S. Vilniškis. - Camden, N.J. : Victor : RCA Manufacturing Co., Inc.: His Master's Voice, [19--]. - 1 plokštelė (apie 06 min.) : [78 aps./min., elektr., mono]; 25 cm. - Aprašyta iš plokštelės etiketės. - Įrašyta: 1938 m.

Mikita [Garso įrašas] = Bear Dance ; Kepurinė = Hat Dance: [iš "Jaunosios Lietuvos" tautišku šokių rinkinio] / įgrojo akordeonais: P. Četkauskas ir S. Vilniškis. - [2-oji laida]. - Camden, N.J. : RCA Victor : RCA Victor Division of Radio Corporation of America : His Master's Voice, [1938?]. - 1 plokštelė (apie 06 min.) : [78 aps./min., elektr., mono] ; 25 cm. - Aprašyta iš plokštelės etiketės. - Įrašyta: 1938 m. -

Groja ir dainuoja Stepas Graužinis ir Povilas Četkauskas [Garso įrašas]. - [Vilnius] : LNB garso įrašų studija, 2003. - 2 garso diskai (51 min., 36 sek., 46 min., 59 sek.): mono ; 12 cm. - (Garso dokumentų archyvas)

Šaltiniai

Muzikos enciklopedija. – Vilnius, 2000. – T. 1 (2000, p. 285.

Visuotinė lietuvių enciklopedija. – Vilnius, 2001-. – T. 4 (2003), p. 325.

Panemunis 1598-1998/ Albertas Medalinskas. – Vilnius, 1999. P. 64-95.

Apie P. Četkauską

Povilas Četkauskas : bibliografijos rodyklė, 1928-2004 / Lietuvos aklųjų biblioteka ; [sudarė Valentinas Vytautas Toločka, Juozas Valentukevičius, Roma Aškelevičienė]. - Vilnius : Lietuvos aklųjų biblioteka, 2005. - 60, [1] p.: portr.

Povilas Četkauskas - akordeonistas [Garso įrašas] : [albumas] / sudarytojas Juozas Valentukevičius ; muzikinis meninis konsultantas Juozapas Kairys ; garso įrašų režisierius Vincas Tolušis. - Archyviniai 1938, 1962 1981, 1984 m. įrašai. - Vilnius : Lietuvos aklųjų b-ka, 2004 (Vilnius : Lietuvos aklųjų b-ka). - 1 garso diskas (apie 01 val . 20 min.) : [stereo], skaitm. + 1 lap. (sulankst.į [4] p.; su nuotr. ir koment.) + 1 lap. su turinio tekstu. - Koment. įd. lap. aut. J. Valentukevičius. - Skirta pirmojo Lietuvos akordeonisto - profesionalo Povilo Četkausko 100 - osioms gimimo metinėms.

Susitikimas su pirmuoju Lietuvos akordeonistu Povilu Četkausku [Garso įrašas - MP3] : (1981 11 13; Vilnius, Meno darbuotojų rūmai). - Vilnius : Lietuvos aklųjų b-ka, 2004 (Vilnius : Lietuvos aklųjų b-ka). - 1 garso diskas (1 val. 12 min.): [stereo], skaitm. Įrašas MP3 fmt ; 1 dėžutė

Gyvenimo prasmė - muzika [Garso įrašas] : koncertas pašnekesys apie akordeonistą Povilą Četkauską / L.Stasiulienė ; skaito A.Rosenas ; įrašą restauravo V.Tolušis. - Vilnius : Lietuvos aklųjų b-ka, 2006 (Vilnius : Lietuvos aklųjų b-ka). - 1 garso diskas (36 min.) : Įrašas AUDIO fmt + 1 lapelis (sulankst. į [4] p. su turinio tekstu. - Perrašyta iš LAB Tiflotyros sk. fondų 1969 m. įrašo. - Tiražas 15 egz.